

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sžso/148/2015
Identifikačné číslo spisu: 5014200380
Dátum vydania rozhodnutia: 14.12.2016
Meno a priezvisko: JUDr. Judita Kokolevská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2016:5014200380.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: A. R. Y., bytom X., štátneho občana Poľskej republiky, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Ul. augusta č. 8-10, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 8733-3/2014-BA zo dňa 28. januára 2014, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline č. k. 21Scud/14/2014-81 zo dňa 29. apríla 2015 takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline č. k. 21Scud/14/2014-81 zo dňa 29. apríla 2015 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

Odôvodnenie

Krajský súd rozsudkom z 29.04.2015, č. k. 21Scud/14/2014-81 zamietol žalobu a žalobcovi nepriznal náhradu trov konania.

Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že predmetom konania bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia číslo: 8733-3/2014-BA z 28.01.2014, ktorým žalovaná v odvolacom správnom konaní zmenila časť výroku rozhodnutia prvostupňového orgánu, keď vypustila text: „... nevznikla účasť na nemocenskom poistení, dôchodkovom poistení a poistení v nezamestnanosti...“ (ďalej len „poistenie“) a vložila text: „... nevzniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti“, a v ostatnej časti rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu žalovaná potvrdila. Proti tomuto rozhodnutiu žalovanej podal žalobca, v ktorej poukázal na neprimerané použitie čl. 11 (2) písm. a/ základného nariadenia, keď podľa jeho názoru uvedený článok nebol aplikovateľný na prejednávajúcu vec, nakoľko žalobca nevykonával len prácu na vlastný účet v Poľsku, ale aj nájomnú prácu na Slovensku, keď dňa 01.05.2010 uzavrel na území Slovenskej republiky dodatočne zmluvu s Grzegorz Jan Maliński - GM CONZULTING, s miestom podnikania Buková 22. Vzhľadom na tento fakt sa voči nemu uplatňuje výlučne čl. 13 (3) základného nariadenia. Krajský súd zistil, že zamestnávateľovi žalobcu dňom 02.06.2012 zaniklo živnostenské oprávnenie v celom rozsahu, a z toho dôvodu podľa jeho názoru stratil status zamestnávateľa, vymedzený v § 7 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z.z.“), v dôsledku čoho už nemôže realizovať povinnosti, ktoré by ako zamestnávateľ žalobcu mal v súvislosti s účasťou žalobcu na poistení, aj za obdobie keď zamestnanecký pomer u žalobcu podľa predloženej pracovnej zmluvy mal trvať. Krajský

súd preto nepovažoval za dôvodné pribrať označený subjekt za účastníka konania, nakoľko len na existujúceho zamestnávateľa žalobcu by sa mohli vzťahovať povinnosti, ktoré každý zamestnávateľ v súvislosti s účasťou svojho zamestnanca na poistení má a v čase trvania pracovného pomeru mal. Z toho dôvodu krajský súd s označeným subjektom, ktorý stratil status zamestnávateľa nekonal, i keď s ním správne orgány ako s účastníkom správneho konania konali, nakoľko prípadným zrušením rozhodnutia žalovanej by práva a povinnosti tohto subjektu nemohli byť dotknuté, nakoľko tento subjekt už vo vzťahu k zamestnancovi - žalobcovi nemá práva ani povinnosti zamestnávateľa. Vyhodnotil, že pokiaľ existovali práva a povinnosti v súvislosti s účasťou žalobcu na poistení, tieto práva a povinnosti dňom zániku živnostenského oprávnenia (dňom 02.06.2012) zanikli. Vo veci samej podľa názoru krajského súdu nebolo sporné, že žalobca vykonával samostatnú zárobkovú činnosť na území Poľskej republiky, avšak v správnom konaní vykonaným dokazovaním nebolo preukázané, že by žalobca reálne, fakticky vykonával činnosť zamestnanca u zamestnávateľa Grzegorz Jan Maliński - GM CONZULTING na území Slovenskej republiky; žalobca nepreukázal konkrétne vykonanie prác. Nakoľko nebol preukázaný reálny súbeh činnosti žalobcu ako SZČO na území Poľskej republiky a zamestnanca na území SR, dospel krajský súd k záveru, že neboli splnené zákonné predpoklady pre aplikáciu čl.13 (3) nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady 883/2004 z 29.04.2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia, podľa ktorého „osoba, ktorá zvyčajne vykonáva činnosť ako zamestnaná osoba a činnosť ako samostatne zárobkovo činná osoba v odlišných členských štátoch, podlieha právnym predpisom členského štátu, v ktorom vykonáva činnosť ako zamestnanec, alebo ak vykonáva takúto činnosť v dvoch alebo viacerých členských štátoch, právnym predpisom určeným v súlade s ods. 1“. Preto krajský súd ako súd prvostupňový žalobu zamietol. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 250k ods.1 veta prvá O.s.p.

Rozsudok krajského súdu napadol žalobca včas podaným odvolaním. Namietol, že prácu pre GM Consulting vykonával prísne a pravidelne, čo dokumentoval správami o vykonanej činnosti. Svoju prácu nemohol vykonávať v sídle zamestnávateľa, ale v teréne, v rôznych obciach Slovenska. Ukončenie podnikateľskej činnosti zamestnávateľom neznamená, že možno odmietnuť prijatie žalobcu do systému Sociálneho zabezpečenia v Slovenskej republike a bezdôvodne spochybňovať jeho status zamestnanca. Uviedol, že je poškodenou osobou, lebo riadne plnil svoje povinnosti, a zamestnávateľ zanedbal zákonnú povinnosť hradiť príspevky na sociálne poistenie. Poukázal okrem iného na to, že ani okolnosť, že príjmy zo závislej činnosti sú nižšie, ako si vyžaduje štátny poriadok na zabezpečenie minimálnej životnej úrovne, nie je v zmysle rozsudkov SD EÚ prekážkou uznať osobu, ktorá ju vykonáva, za zamestnanca (vo veci 53/81 Levin a C-317/93, Nolte), a ani obmedzená výška mzdy nemôže mať vplyv na štatút zamestnanca (C-10/05, Mattern a Cikotic). Uviedol, že prijatie predpokladu, že žalobca by mal mať vydaný formulár A1 považuje za porušenie čl. 19 ods. 2 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady ES č. 987/2009; pre zamestnanca má podstatný význam registračný list, ktorý potvrdzuje prihlásenie zamestnanca do systému sociálneho zabezpečenia na základe uzavretej pracovnej zmluvy. Žalobca preto žiadal, aby odvolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu a zároveň rozhodnutie žalovanej zrušil.

Žalovaná sa vo vyjadrení k odvolaniu pridržiavala dôvodov svojho rozhodnutia a svojho vyjadrenia k žalobe. Navrhla, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu potvrdil.

Dňom 01.07.2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „S.s.p.“). V zmysle § 492 ods. 2 S.s.p. odvolacie konanie podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal rozsudok krajského súdu a konanie mu predchádzajúce bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 O.s.p., a dospel k záveru, že nie sú splnené podmienky na jeho potvrdenie alebo zmenu.

Zamestnávateľom žalobcu bol podľa pracovnej zmluvy Grzegorz Jan Maliński - GM CONZULTING, IČO: 45 506 108, so sídlom Buková 22, Buková. Zamestnávateľom bola teda fyzická osoba: M. O. A., rod. číslo XY, bytom D..

Podľa § 2 zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (ďalej len „živnostenský zákon“) živnosťou je sústavná činnosť prevádzkovaná samostatne, vo vlastnom mene, na vlastnú zodpovednosť, za účelom dosiahnutia zisku a za podmienok ustanovených týmto zákonom.

Zánik živnostenského oprávnenia má iba ten dôsledok, že fyzická osoba už nie je oprávnená vykonávať živnosť. Zánikom živnostenského oprávnenia však nedochádza k zániku povinností fyzickej osoby, ktoré jej vznikli počas prevádzkovania živnosti, vrátane povinností, ktoré takej fyzickej osobe vznikli v spojení so zamestnávaním zamestnancov podľa pracovnej zmluvy. Nedochádza preto ani k zániku zodpovedností, ktoré takej fyzickej osobe ako zamestnávateľovi vznikli podľa predpisov sociálneho poistenia.

Vzhľadom na uvedené, záver krajského súdu, že v dôsledku zániku živnostenského oprávnenia zamestnávateľovi žalobcu dňom 02.06.2012 a straty jeho statusu zamestnávateľa (§ 7 zákona č. 461/2003 Z.z.) už M. O. A. nemôže realizovať povinnosti zamestnávateľa v súvislosti s účasťou žalobcu na poistení, bol nesprávny. Ustanovenie § 7 zákona č. 461/2003 Z.z. neupravuje otázku zániku zodpovednosti v oblasti sociálneho poistenia.

M. O. A. bol účastníkom správneho konania aj po zániku jeho živnostenského oprávnenia v súlade s § 173 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. ako fyzická osoba, o ktorej právach alebo povinnostiach ustanovených týmto zákonom sa má konať, alebo ktorej práva alebo povinnosti ustanovené týmto zákonom môžu byť rozhodnutím správnych orgánov priamo dotknuté, a to najmä vo vzťahu k jeho prípadným odvodovým povinnostiam na sociálne poistenie podľa § 141 ods. 1 a § 144 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., resp. k právu na vrátenie poistného zaplateného bez právneho dôvodu podľa § 145 ods. 1 tohto zákona.

Podľa zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení zamestnávateľ je povinný plniť si povinnosti uvedené v § 231 ods. 1 tohto zákona, napríklad prihlásiť do registra poistencov a sporiteľov starobného dôchodkového sporenia zamestnanca podľa § 4 ods. 1 na nemocenské poistenie, na dôchodkové poistenie a na poistenie v nezamestnanosti pred vznikom týchto poistení najneskôr pred začatím výkonu činnosti zamestnanca a odhlásiť zamestnanca podľa § 4 ods. 1 najneskôr v deň nasledujúci po zániku týchto poistení, zrušiť prihlásenie do registra poistencov a sporiteľov starobného dôchodkového sporenia, ak poistný vzťah podľa § 20 nevznikol.

Vylúčenie žalobcu z účasti na sociálnom poistení podľa slovenskej legislatívy, a teda posúdenie otázky, či žalobca ako zamestnanec bol alebo nebol z titulu pracovnej činnosti u zamestnávateľa zúčastnený na poistení podľa zákona č. 461/2003 Z.z. sa priamo dotýka povinnosti zamestnávateľa prihlásiť do poistenia, resp. odhlásiť (zrušiť prihlásenie) zamestnanca u nositeľa sociálneho poistenia v príslušnom členskom štáte Európskej únie.

Vzhľadom na uvedené dôvody, krajský súd postupoval nesprávne, keď do konania ako účastníka nepribral M. O. A. podľa § 250 ods. 1 veta druhá O.s.p. Odvolací súd dospel k záveru, že prípadným zrušením rozhodnutia žalovanej by mohli byť dotknuté práva a povinnosti zamestnávateľa žalobcu ako účastníka správneho konania, a preto je potrebné ho aj bez návrhu pribrať do konania. Odvolací súd preto rozsudok krajského súdu zrušil, a vec mu vrátil na ďalšie konanie podľa § 250ja ods. 3 veta druhá O.s.p. v spojení s § 221 ods. 1 písm. f/ a ods. 2 O.s.p.

V ďalšom konaní krajský súd príberie do konania M. O. A., vec znovu prejedná a rozhodne. V novom rozhodnutí vo veci znovu rozhodne aj o náhrade trov konania, vrátane trov konania odvolacieho.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.